

Observator de politici publice

Politici responsabile pentru dezvoltare durabilă

Observatorul de politici publice cuprinde analiza unor proiecte de acte legislative și normative de sensibilitate publică din agendele Executivului și Legislativului din Republica Moldova, precum și a unor informații publice, în scopul identificării potențialelor riscuri pentru interesul public și opțiuni de politici.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile” implementat de Transparency International – Moldova și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.

În cadrul reuniunii a 89-a a GRECO, care a avut loc în perioada 29 noiembrie – 03 decembrie 2021, în privința Republicii Moldova, în cadrul runde a IV-a de evaluare, a fost adoptat Raportul interimar de conformitate. S-a concluzionat că nivelul de conformitate a țării cu recomandările GRECO rămâne în general insuficient. Șeful delegației naționale i s-a solicitat să prezinte, cel târziu până la 31 decembrie 2022, raportul privind implementarea recomandărilor restante. În așa fel, ne menținem în procedură specială, urmând să fim monitorizați în continuare. Totodată, cu referire la Republica Moldova, GRECO a aprobat componența echipei de evaluatori în runda a V-a. Astfel, autoritățile naționale trebuie să depună eforturi esențiale pentru a-și lichida restanțele, dar și pentru a-și proba conformitatea cu standardele internaționale anticorupție în partea ce ține demnitarii la nivel central (executivul și organele de drept). Acest fapt este cu neputință fără o abordare strategică, documentele de politici publice în sectorul justiției și în materie anticorupție fiind imperioase.

Republica Moldova din perspectiva mecanismelor internaționale de evaluare în materie anticorupție

Pe data de 01 decembrie 2021, cu ocazia ediției a IX a Conferinței statelor părți la Convenția Națiunilor Unite contra corupției, secretariatele a trei cele mai prestigioase entități internaționale de evaluare în materie anticorupție (Grupul de state contra corupției al Consiliului Europei, Grupul de lucru contra corupției în tranzacțiile comerciale internaționale al Organizației

de Cooperare și Dezvoltare Economică, Oficiul Națiunilor Unite împotriva Drogurilor și Crimei – Mecanismul evaluării aplicării Convenției Națiunilor Unite contra corupției) au lansat un mesaj comun cu genericul „Fortificarea sinergiei între mecanismele de evaluare în materie anticorupție”.

Secretariatele și-au reconfirmat angajamentul de a coopera în atingerea obiectivelor comune și de a-și conjuga cunoștințele și eforturile în atingerea unei sinergii efective în sporirea nivelului de implementare a standardelor anticorupție.

În special, secretariatele vor insista asupra:

- Schimbului și conjugării experienței, expertizei și cunoștințelor în dezvoltarea și diseminarea instrumentelor și produselor anticorupție;
- Dialogului activ în îmbunătățirea performanței mecanismelor de evaluare, maximizând eficiența și evitând dublarea eforturilor, inclusiv prin împărtășirea experienței privind bunele practici și provocările în realizarea, dezvoltarea și planificarea evaluărilor;
- Schimbului de informații privind echipele de evaluare și vizitele de țară, rapoartele de monitorizare și ghiduri;
- Explorării posibilității, în funcție de fezabilitate și solicitare, a evaluărilor și vizitelor comune;
- Utilizării și consultării altor mecanisme apropiate și relevante;
- Eficienței mecanismelor interne prin asigurarea calității și consecvenței rapoartelor de evaluare de țară, inclusiv întocmirea recomandărilor clare, măsurabile și realiste, care se concentrează pe probleme de bază și oferă criterii pentru evaluarea progresului în implementare;
- Cooperării, în particular în vederea urmăririi implementării recomandărilor la cererea statelor părți, cum ar fi asistența în elaborarea și monitorizarea planurilor de acțiuni, explorând posibilitatea vizitelor de țară post-evaluare pentru a prezenta rapoarte și pentru a sprijini implementarea recomandărilor, inclusiv în scopul asistenței tehnice;
- Explorării măsurilor practice de schimb de informații primare, cum ar fi legislația și statisticile;

- Asigurării că informațiile, experiența și cunoștințele acumulate în evaluarea țării sunt utilizate pentru implementarea recomandărilor și pentru comunicarea despre eforturile anticorupție (de țară, regionale și globale).

În anul 2021, din cele trei mecanisme internaționale, anumite finalități în evaluarea Republicii Moldova au fost atinse în cadrul Grupului de state contra corupției al Consiliului Europei (GRECO). GRECO este un organism înființat în anul 1999 pentru a spori capacitatea anticorupție a statelor membre printr-un proces dinamic de evaluare și de presiune reciprocă.

Astfel, în cadrul celei de-a 89-a reuniune, care a avut loc în perioada 29 noiembrie – 03 decembrie 2021, în privința Republicii Moldova, GRECO, în cadrul runde a IV-a de evaluare, a adoptat Raportul interimar de conformitate. S-a concluzionat că nivelul de conformitate a țării cu recomandările GRECO rămâne în general insuficient. Șefului delegației naționale i s-a solicitat să prezinte, cel târziu până la 31 decembrie 2022, raportul privind implementarea recomandărilor restante. În fapt, țara se menține în procedură specială, urmând să fie monitorizată în continuare în ceea ce privește nivelul de implementare a recomandărilor.

Runda a IV-a de evaluare a fost dedicată Prevenirii corupției în rândul deputaților, judecătorilor și procurorilor.

Urmare a evaluării, autorităților naționale li s-au adresat 18 recomandări, din care, ulterior:

- 4 recomandări au fost calificate ca tratate sau implementate satisfăcător;
- 10 recomandări au fost calificate ca parțial implementate;
- 4 recomandări au fost calificate ca neimplementate.

Recomandările neimplementate țin de deputați și procurori, țării fiindu-i solicitate:

Recomandarea	Conținutul
Recomandarea II	(i) adoptarea unui cod de conduită pentru deputați, garantând că viitorul cod este accesibil pentru public; (ii) instituirea unui mecanism adecvat pentru promovarea codului și sensibilizarea deputaților asupra normelor cărora trebuie să corespundă, dar și, de asemenea, dacă va fi necesar, pentru asigurarea aplicării efective a acestuia;
Recomandarea III	introducerea normelor care ar defini modalitățile de interacțiune a deputaților cu terții intenționați să influențeze procesul legislativ;

Recomandarea VI	întreprinderea unor acțiuni determinate pentru a se asigura că procedurile de ridicare a imunității parlamentare nu împiedică anchetele penale care vizează membrii parlamentului suspecți de săvârșirea infracțiunilor de corupție;
Recomandarea XVIII	întreprinderea unor măsuri suplimentare pentru a spori obiectivitatea, eficiența și transparența cadrului normativ și operațional al responsabilității disciplinare a procurorilor (transferul Inspecției procurorilor din subordinea Procurorului General în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor).

Autoritățile naționale încă nu au autorizat publicarea Raportului propriu-zis, motiv pentru care conținutul acestuia rămâne indisponibil.

Totodată, cu referire la Republica Moldova, GRECO a aprobat componența echipei de evaluatori în runda a V-a de evaluare.

Runda a V-a de evaluare a fost lansată de GRECO la 20 martie 2017, fiind axată asupra Prevenirii corupției și promovării integrității în rândul demnitarilor la nivel central (executiv și organe de drept). În acest sens, similar runde a IV-a de evaluare, vor fi vizate aspecte ce țin de:

- Etică și deontologie;
- Conflictul de interese;
- Interdicțiile și limitările în serviciu;
- Declararea averii și intereselor personale;
- Controlul aplicării regulilor privind conflictele de interese;
- Sensibilizarea.

Toate aceste politici anticorupție suscită probleme în implementare. Astfel, Republica Moldova va trebui să depună eforturi esențiale pentru a-și lichida restanțele, dar și pentru a-și proba conformitatea cu standardele internaționale anticorupție. Acest fapt este cu neputință fără o abordare strategică - la nivel național nu avem încă vreun document de politici publice nici în materie anticorupție, nici privind sectorul justiției.

	TRANSPARENCY INTERNATIONAL MOLDOVA	Tel. 20-34-84, 20-34-85 E-mail: office@transparency.md www.transparency.md
Str. „31-August 1989”, nr.98, of. 205, Chișinău, MD-2004, Republica Moldova		